

Téma 2: Evaluace informací na internetu

Při psaní seminární nebo kvalifikační práce se neobejdeme bez studia odborné literatury. Tu můžeme najít v knihovnách, placených databázích a také na internetu. Protože na internetu může de facto publikovat kdokoliv, je nezbytné pozorně posuzovat kvalitu informací zveřejněných na webových stránkách.

Podívejme se na několik základních rad, které nám mohou usnadnit rozhodování, zda považovat webovou stránku za důvěryhodný a kvalitní zdroj informací.

1. URL adresa

Z již samotné URL adresy můžeme zjistit určité informace o vydavateli (majiteli) stránky, což nám může napovědět o kvalitě jejího obsahu. Můžeme tak ušetřit čas, který bychom jinak věnovali nerelevantním odkazům nabídnutých vyhledávačem.

Podle nejvyšších národních domén (například **.cz**) můžeme identifikovat, v jakém státu se nachází počítačová síť vydavatele webové stránky, což ale ještě nezaručuje kvalitu informací. Jednoznačně důvěryhodnými webovými stránkami jsou ty, které mají tuto doménu nejvyššího řádu:

.gov – pouze vládní instituce v USA,

.edu – vzdělávací instituce v USA,

ac.uk, ac.in – vzdělávací instituce britského commonwealthu obsahují před národní doménou zkratku **ac**,

U vládních a vzdělávacích institucí lze předpokládat, že záměrem vydavatele je vzdělávání, naproti tomu u domén **.com** nebo **.org** je třeba věnovat zvýšenou pozornost dalším informacím podhalujícím zájmy autora stránky.

Přehled domén nejvyššího řádu naleznete na <http://www.iana.org/domains/root/db/>

Vlastníka nižší domény můžeme dohledat například pomocí <http://www.domaintools.com/>, kde se po zadání URL adresy zobrazí informace o subjektu, který doménu zaregistroval, současném majiteli atd.

2. Vydavatel webové stránky

Důležitým vodítkem k tomu, zda jsou informace důvěryhodné, je vydavatel webové stránky. Ptejme se proto vždy: **Kdo je vydavatelem webové stránky? Jaký sleduje vydavatel cíl?**

Obecně bývá vydavatelem instituce nebo organizace, případně sám autor. Informace o vydavateli bývají obvykle uvedeny v sekci nazvané „About us“, „Background“, „O nás“ apod. (pokud nejsou uvedeny na dané stránce, přejděte na úvodní stranu). Sledujte tyto informace, v případě pochybností ověřte z jiných zdrojů, zda odpovídají skutečnosti.

Zamyslete se, zda lze z následujících adres „vyčíst“, o jakého vydavatele stránky se jedná? Následně navštivte uvedené stránky a zjistěte informace o vydavateli.

<http://www.cancer.gov>

<http://www.rakovina.org>

3. Autor

Dalším ukazatelem důvěryhodnosti jsou informace o autorovi, který svým jménem zodpovídá za kvalitu vystaveného dokumentu. Zaměřte se proto vždy na tyto aspekty:

Je autor uveden?

Je autor odborníkem v dané problematice?

Pokud není autor uveden, zodpovídá za kvalitu informací důvěryhodná instituce?

V kvalitních zdrojích by měl být autor uveden, u odborných textů bývá také často připojena informace o autorově domovské instituci (univerzita, výzkumné pracoviště), profesní vizitka a kontakt. V případě webových stránek státní správy, zpravodajských serverů apod. nebývá vždy autor uveden, důvěryhodnost tak odvozujeme od vydavatele.

Otevřete si v prohlížeči tyto dvě webové stránky. Zodpovězte výše uvedené otázky o autorství.

<http://infarkt.komplexne.cz/infarkt-myokardu-lecba.aspx>

<http://www.kardio-cz.cz/index.php?&desktop=clanky&action=view&id=213>

4. Aktuálnost

Datum vystavení informace nebo datum její aktualizace nám sdělují, zda pro naši práci může být dokument přínosný z hlediska nejnovějších poznatků. Vzhledem k tomu, že informace na internetu poměrně rychle zastarávají, je datace stránek nezbytná. Navíc podle tohoto údaje získáme představu, jak se autor/vydavatel o aktuálnost zveřejněných informací stará.

Podívejme se proto vždy, jak aktuální jsou zveřejněné informace (údaje bývají uvedeny slovy last updated..., posted..., naposledy aktualizováno..., vystaveno... apod., obvykle v zápatí/záhlaví webových stránek, viz příklad).

Zdroj: <http://www.czso.cz/>

5. Znaky odborných informací na internetu

U webových stránek s odbornými informacemi je zcela zásadní, aby jejich autor dodržoval základní pravidla publikační a citační etiky. Všimějme si proto, jestli:

- je text psán odborným stylem,
- autor opírá své myšlenky a závěry o konkrétní ověřitelné údaje,
- autor řádně cituje publikace, z nichž čerpá informace, tj. součástí textu je soupis literatury, citáty jsou graficky vymezeny (např. uvozovkami, jiným typem písma), je uveden odkaz na citované dílo za citátem nebo parafrází (vlastními slovy stručněji převyprávěný původní rozsáhlejší text).

Podívejme se, o jaký typ pramenů se jedná (vědecké časopisy, monografie, popularizační literatura aj.), kvalita použité literatury vypovídá o úrovni textu. Pokud autor odkazuje na související stránky („related links“, „additional links“ apod.) opět ověřte, o jaký typ zdroje se jedná.

Tip pro volbu internetového vyhledávače

Zda pracujeme s kvalitními odbornými zdroji, můžeme ovlivnit už výběrem internetového vyhledávače, který použijeme.

Běžné vyhledávače (Google, Seznam.cz, Yahoo apod.) nabízejí ve výsledcích **odkazy na webové stránky s různou kvalitou obsahu**, pro jejichž množství může být nesnadné najít kvalitní odbornou informaci.

Vyhledávače odborných informací (Google Scholar, Scirus) naproti tomu prohledávají **pouze vědecké články, odborné knihy**, webové stránky vědeckých institucí atd., čímž máme větší jistotu vyhledání stránek s kvalitními informacemi.

Doporučujeme vyzkoušet při hledání odborné literatury vyhledávače Google Scholar (<http://scholar.google.com/>) nebo Scirus (<http://www.scirus.com/>).

Shrnutí

Na internetu může zveřejnit informace kdokoliv a proto je nezbytné posuzovat kvalitu obsahu webových stránek. Při tomto posuzování si především všímáme:

- můžeme-li bezpečně identifikovat autora/vydavatele internetové stránky a zjistit tak, je-li odbornou autoritou,
- jsou-li webové stránky dostatečně aktuální, případně bývají pravidelně aktualizovány,
- jestli v případě vyhledávání odborných informací jsou tyto informace podány odborným stylem v souladu se základními pravidly citování.